

Bewijs van vakbekwaamheid voor activiteiten met gezelschapsdieren.

Algemeen en korte samenvatting

In het Besluit houders van dieren staan artikelen die betrekking hebben op activiteiten met gezelschapsdieren. Gezelschapsdieren zijn alle dieren die uit liefhebberij gehouden worden. Daaronder vallen dus ook alle dieren, die worden aangemerkt als kleindieren. Kleindierliefhebbers hebben dus te maken met het Besluit houders van dieren. Zij moeten op de eerste plaats met dit besluit als individu rekening houden. Op de tweede plaats moeten tentoonstellingsorganisaties daarop hun bemensing of aanpak afstemmen.

Een vraag die verband houdt met het Besluit houders van dieren is of individuele kleindierliefhebbers en tentoonstellingsorganisaties een bewijs van vakbekwaamheid moeten hebben. Het antwoord is dat de meeste liefhebbers geen bewijs van vakbekwaamheid hoeven te hebben. Dat ligt voor de tentoonstellingsorganisaties anders. Als er een show of tentoonstelling wordt georganiseerd waarbij (klein-)dieren verkocht en/of gekocht kunnen worden, moet er bij de organisatie wel iemand met een bewijs van vakbekwaamheid betrokken zijn. Als er geen (klein-)dieren door tussenkomst van de tentoonstellingsorganisatie voor koop of verkoop worden aangeboden, behoeft er niemand een bewijs van vakbekwaamheid te hebben.

In individuele situaties wel een bewijs van vakbekwaamheid

In uitzonderlijke situaties moeten ook liefhebbers een bewijs van vakbekwaamheid hebben. Dat is aan de orde als zij niet kunnen aantonen dat hun activiteiten met gezelschapsdieren niet bedrijfsmatig zijn. Dit betreft liefhebbers waarvan de hobbymatige activiteiten door de omvang daarvan ver boven een gemiddelde kleindieren en/of vogelliefhebberij uitsteken. Dit zijn liefhebbers met veel hokken en/of rennen waarin ze veel dieren houden. Hun houderij is erop gericht om veel nakomelingen te fokken. Een belangrijk deel van die nakomelingen wordt buiten de kring van familie en vrienden verkocht. Ook kleinschalige hobbymatige activiteiten die gericht zijn op financieel voordeel en waarbij verkoop van kleindieren buiten de kring van familie en vrienden plaatsvindt, kan ook als bedrijfsmatig worden aangemerkt. In beide situaties is een bewijs van vakbekwaamheid verplicht.

Die bedrijfsmatigheid wordt afgeleid van de regelmaat en de omvang van de verkoopactiviteiten. Dan wordt er onder andere gekeken naar het aantal advertenties dat geplaatst wordt in bladen, kranten of op marktplaats en dergelijke en de aantallen dieren die worden verkocht. Deze handel met gezelschapsdieren moet bedoeld zijn om een voordeel te behalen. Dat voordeel moet objectief bezien in redelijkheid kunnen worden verwacht. Maar nogmaals mag gesteld worden dat een bewijs van vakbekwaamheid verplicht wordt zodra de liefhebber niet (meer) kan aantonen dat zijn manier van dieren houden niet bedrijfsmatig is.

Tentoonstellingsorganisaties

Ten aanzien van tentoonstellingsorganisaties biedt het Besluit houders van dieren en de uitleg van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) duidelijke informatie. Daaruit blijkt dat bij shows waarop geen dieren worden verhandeld door tussenkomst van de organisatie er niemand aanwezig hoeft te zijn met een bewijs van vakbekwaamheid. Wel dienen er mensen in de organisatie betrokken te zijn die weten hoe ze de aanwezige dieren moeten verzorgen.

Zodra de tentoonstellingsorganisatie door middel van een verkoopklasse, verkoopbureau of op een andere manier betrokken is bij de verkoop/koop van gezelschapsdieren, moet er namens de tentoonstellingsorganisatie wel iemand zijn met een bewijs van vakbekwaamheid. Er dient dan overigens ook nog aan een aantal andere eisen te worden voldaan.

Ik verwijs naar de bijgevoegde toelichting voor de onderbouwing van deze samenvatting. Daarin zijn de verwijzingen naar de artikelen van het Besluit houders van dieren en overige informatiebronnen opgenomen.

Deze notitie is samengesteld door Franc Beekmans met input van:

- Commissie Dierenwelzijn & Wetgeving van KLN,
- Harry Arts, bestuurslid KLN Dierhouderij-aangelegenheden,
- Geert Boink, voorzitter SZH,
- Thom Laming, voorzitter NBS.

TOELICHTING

Algemeen

Van het Besluit houders van dieren is met name van Hoofdstuk 3 "Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden" belangrijk voor houders van gezelschapsdieren. De tweede paragraaf daarvan gaat over het bedrijfsmatig verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren. Daarin zijn artikelen opgenomen met betrekking tot de houderij van gezelschapsdieren. Ook zijn er artikelen die betrekking hebben op tentoonstellingen.

Een kleindierenliefhebber, bedrijfsmatig of niet?

In het Besluit houders van dieren van 5 juni 2014 worden extra verplichtingen opgelegd aan dierhouders die dieren houden op een bedrijfsmatige manier. Wat precies bedrijfsmatig is, wordt niet duidelijk en ook niet scherp omlind uitgelegd in het besluit. Wel zijn er op de site www.overheid.nl een aantal omstandigheden(indicaties) opgesomd. Als er daarvan ten aanzien van een individuele liefhebber aan de orde zijn, kan ook het houden van gezelschapsdieren als bedrijfsmatigheid worden aangemerkt. De omvang en regelmaat van de activiteiten en/of het aantal indicaties waaraan voldaan wordt, kan/kunnen bedrijfsmatigheid tot gevolg hebben. Deze indicaties hoeven niet allemaal van toepassing te zijn om iets al als bedrijfsmatig te beschouwen. De op de website genoemde indicaties zijn:

- a) U fokt niet om de dieren zelf te houden als huisdier en ook niet voor uw familie en vrienden.
- b) U verkoopt of levert de dieren af aan anderen dan familie en vrienden.
- c) U vangt de dieren op tegen een vergoeding en u plaatst hiervoor advertenties.
- d) U heeft ruimtes speciaal ingericht voor de opvang, handel of het fokken van de dieren.
- e) U bent geregistreerd bij de Kamer van koophandel of u heeft een btw-nummer.
- f) U adverteert.
- g) U oefent de activiteiten uit om winst te maken.

In artikel 3.6, lid 2 van het Besluit houders van dieren staat het navolgende:

- Deze paragraaf is niet van toepassing indien degene onder wiens verantwoordelijkheid gezelschapsdieren worden verkocht, ten verkoop in voorraad worden gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van de verkoop of aflevering van nakomelingen, aannemelijk maakt dat er bij de uitoefening van die activiteiten geen sprake is van bedrijfsmatig handelen.

Als gevolg van deze bepaling dient ieder hobbymatige dierenhouder die misschien voldoet aan één of meerdere van de a) tot en met g) genoemde indicaties aannemelijk te kunnen maken dat bij de uitoefening van zijn of haar activiteiten geen sprake is van een bedrijfsmatig handelen. Een liefhebber die bijvoorbeeld:

- broedmachines, fokhokken en fokdieren etc. erop na houdt,
 - daarvan met enige regelmaat nakomelingen verkoopt aan anderen buiten de kring van familie en vrienden,
 - de gefokte dieren aanbiedt via marktplaats, op andere verkoopsites of door middel van advertenties,
 - daarmee een aardige bijverdienste heeft,
- kan wellicht niet aannemelijk maken dat zijn of haar activiteiten niet als bedrijfsmatig moeten worden beschouwd zoals dit is bedoeld in het Besluit houders van dieren.

Een belangrijk aandachtspunt bij het uitleggen van het woord 'bedrijfsmatig' is dat dit niet voor iedere wet, regeling of besluit hetzelfde wordt uitgelegd. Omdat het Besluit houders van dieren nog niet zolang bestaat, zijn er nog niet zoveel uitspraken van lagere en hogere rechters waarin dit besluit al ruim voldoende is uitgelegd. Wel is er oude rechtspraak die betrekking had op de Gezondheids en

Welzijnswet voor Dieren waarbij het bedrijfsmatig handelen wel een rol speelde. Een houderij waarbij uitsluitend uit liefhebberij bijvoorbeeld ter verbetering van een ras wordt gefokt en de liefhebber niet het oogmerk heeft bedrijfsmatig te willen handelen, werd in die rechtspraak niet als bedrijfsmatig aangemerkt.

Op grond van de rechtspraak die er is, lijkt sprake te zijn van bedrijfsmatig handelen voor het Besluit houden van dieren in geval een liefhebber activiteiten erop na houdt die een kleinschalige hobbymatige houderij duidelijk overstijgen omdat er een of meerdere hokken en rennen zijn, die zijn ingericht om in grote aantallen dieren te fokken of te kweken en waarvan een deel van de nakweek door middel van onder andere regelmatige advertenties wordt verkocht buiten de kring van familie en vrienden, welke verkoop ook een financieel voordeel oplevert. In een recente uitspraak van 10 mei 2019 (ECLI:NL:RBAMS:2019:3396) stelde de rechter dat het financieel voordeel een essentieel onderdeel is van het bedrijfsmatig handelen, zoals dit in het Besluit houders van dieren is bedoeld.

In geval een houder niet aannemelijk kan maken dat zijn –veelal uit de hand gelopen- hobby niet bedrijfsmatig is, is een volledige paragraaf (hoofdstuk 3, paragraaf 2) van het Besluit Houders van dieren van toepassing. Dit houdt onder andere in dat een dergelijke dierhouder vanaf 1 juli 2020 in het bezit moet zijn van een vakbekwaamheidsbewijs. De vakbekwaamheid is in het Besluit houders van dieren geregeld in artikel 3.11 Besluit houders van dieren en in artikel 8.6a van de Regeling houders van dieren. Dit komt hierna apart aan de orde.

Tentoonstellingsorganisaties

In zuiverheid is het in beginsel juridisch niet duidelijk of eigenlijk wel het Besluit houders van dieren op tentoonstellingen van toepassing is. Paragraaf 2 van het Hoofdstuk 3 “Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden” is van toepassing op het bedrijfsmatig verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren. Vervolgens staat in artikel 3.7 met als kop “Verrichten bedrijfsmatige activiteiten in inrichting of onder voorwaarden op tentoonstelling, beurs of markt” het navolgende:

1. De activiteiten, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, worden verricht in een inrichting die bij Onze Minister overeenkomstig artikel 3.8 is aangemeld.
2. In afwijking van het eerste lid, is het toegestaan gezelschapsdieren te verkopen, ten verkoop in voorraad te houden of af te leveren buiten een inrichting indien dit plaatsvindt op een tentoonstelling, beurs of markt, voor zover daarbij is voldaan aan de artikelen 3.8, vijfde lid, 3.11, vierde lid, 3.12, tweede lid, 3.14, zesde lid, en 3.17 tot en met 3.20.

In geval op een tentoonstelling gezelschapsdieren niet worden verkocht, ten verkoop in voorraad worden gehouden of worden afgeleverd, is artikel 3.7 niet van toepassing! Deze benadering lijkt bevestigd te worden door de informatie die op de website van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA). Aan een dergelijke digitale publicatie kunnen rechten worden ontleend ten aanzien van de uitleg van voorschriften en besluiten. Op de website van de NVWA worden voor een tentoonstelling de navolgende eisen opgesomd:

- De organisator van de tentoonstelling, beurs of markt zorgt voor geschikte huisvesting en verzorging van de dieren tijdens het evenement. De eisen die hiervoor gelden, staan in artikel 3.12 lid 1 en artikel 1.5 tot en met 1.8 van het Besluit houders van dieren:
- Een dier beschikt over voldoende bewegingsruimte en kan aan zijn fysiologische en etiologische behoeften voldoen.
- Een dier wordt beschermd tegen invloeden van buitenaf, zoals slechte weersomstandigheden en gezondheidsrisico's.
- Een dier ervaart niet onnodige angst en stress als gevolg van zijn huisvesting.
- Het aantal dieren en de soorten dieren in 1 verblijf zijn zodanig dat dit niet het welzijn of de gezondheid van het dier nadelig beïnvloedt.
- Een dier moet niet kunnen ontsnappen uit zijn verblijf.

- Een dier heeft de beschikking over geschikt voer en drinkwater.
- Een ziek of gewond dier wordt direct en op passende wijze verzorgd.
- Drachtige en zogende dieren worden niet toegelaten.
- Dieren die worden verdacht van besmettelijke ziekten of dieren met klinische verschijnselen van een besmettelijke ziekte worden niet toegelaten.

Op de website van de NVWA wordt dus niks vermeld over een bewijs van vakbekwaamheid. Dit lijkt ook aan te sluiten bij hetgeen in artikel 3.7, lid 2 van het Besluit houders van dieren is gesteld.

In artikel 3.8 lid 5 wordt terugverwezen naar artikel 3.7 lid 2 want daar staat dat degene die een tentoonstelling, beurs of markt als bedoeld in artikel 3.7, lid 2, organiseert, uiterlijk twee weken voor het tijdstip waarop de tentoonstelling, beurs of markt aanvang neemt, een melding van het houden van de tentoonstelling, beurs of markt moet doen bij Onze Minister. Daarbij moet opgave van een aantal gegevens gedaan worden. Onder letter e. is vermeld een kopie van het bewijs van vakbekwaamheid van de persoon die aanwezig is op de beurs of tentoonstelling, beurs of markt, bedoeld in artikel 3.11, vierde lid.

Vervolgens is in artikel 3.11 lid 4 van het Besluit houders van dieren het navolgende opgenomen:
 Degene die een tentoonstelling, beurs of markt als bedoeld in artikel 3.7, tweede lid, organiseert, draagt zorg voor de aanwezigheid van een persoon die een erkend bewijs van vakbekwaamheid bezit als bedoeld in het eerste lid.

Hier wordt dus verwezen naar artikel 3.7 en dat gaat over het verrichten van bedrijfsmatige activiteiten in inrichting of onder voorwaarden op tentoonstelling, beurs of markt. In het tweede lid staat vervolgens dat in afwijking van het eerste lid, het is toegestaan gezelschapsdieren te verkopen, ten verkoop in voorraad te houden of af te leveren buiten een inrichting indien dit plaatsvindt op een tentoonstelling, beurs of markt, voor zover daarbij is voldaan aan de artikelen 3.8, vijfde lid, 3.11, vierde lid, 3.12, tweede lid, 3.14, zesde lid, en 3.17 tot en met 3.20.

In de artikelen waarnaar wordt verwezen en waaraan voldaan moet worden, zijn een aantal voorschriften voor tentoonstellingen opgenomen. Een tentoonstelling moet bijvoorbeeld veertien dagen vooraf worden aangemeld. Er dient iemand aanwezig te zijn met een vakbekwaamheidsbewijs. Deze persoon dient of direct betrokken te zijn bij de organisatie of namens de organisatie van de organisatie zorg te dragen voor de naleving van alle artikelen van het Besluit houden van dieren. Dit kan eventueel de dierenarts zijn, die ook veterinaire toezicht moet houden. Degene die een tentoonstelling, beurs of markt als bedoeld in artikel 3.7, tweede lid, organiseert, draagt zorg voor geschikte huisvesting van dieren gedurende de tentoonstelling, beurs of markt. Heel kort samengevat komt het op het volgende neer. Bij een verkoop van dieren moet schriftelijke informatie worden verstrekt over de verzorging en over de gezondheidsstatus. Dit kunnen verzorgingsgidsen, LICG-bijsluiters, diergroepboekjes of eigen informatie zijn. Er mag niet worden verkocht aan jongeren die niet ouder zijn dan zestien jaar en de dieren moeten zorgvuldig verpakt worden. Kortom ongeacht de omvang van de tentoonstelling dient iedere organisatie opvolging te geven aan een aantal extra eisen die zijn gesteld in het Besluit houders van dieren als er een verkoopklasse, verkoopbureau of andere bemiddeling bij verkoop door de organisatie plaatsvindt. Vanaf juli 2020 hoort daarbij dat er iemand met een erkend bewijs van vakbekwaamheid aanwezig moet zijn.

Wat betreft het 'bedrijfsmatig' karakter is er eigenlijk geen twijfel als het gaat om tentoonstellingen. Met hun evenement, dat hoe dan ook een organisatie van kapitaal en arbeid is, nemen zij deel aan het economisch verkeer. Daarmee treden zij namelijk in concurrentie met andere aanbieders van evenementen en shows. Om die reden worden tentoonstellingen als bedrijfsmatige activiteiten aangemerkt. Het Besluit houders van dieren dwingt er vanaf juli 2020 toe dat er iemand op de

tentoonstelling aanwezig moet zijn die een erkend bewijs van vakbekwaamheid heeft zodra de tentoonstellingsorganisatie zich betreft bij verkoopactiviteiten van dieren.

Ten aanzien van het hiervoor genoemde artikel 3.11 lid 4 is bij de inwerkingtreding van het Besluit houders van dieren in artikel 6.5 lid 2, letter b gemeld dat ten aanzien van andere gezelschapsdieren dan honden en katten gedurende een periode van vijf jaar vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van dat artikel dit niet van toepassing is. Het besluit trad in werking op 1 juli 2015 en dit betekent dat vanaf 1 juli 2020 bij iedere tentoonstellingsorganisatie iemand direct betrokken moet zijn met een bewijs van vakbekwaamheid.

Bewijs van vakbekwaamheid

Naast het Besluit houders van dieren geldt ook nog de Regeling houders van dieren, zoals hiervoor al een keer vermeld is. In de Regeling houders van dieren is in artikel 8.6a. een regeling opgenomen ten aanzien van het bewijs van vakbekwaamheid. Daarin staat dat als bewijs van vakbekwaamheid als bedoeld in artikel 3.11, eerste lid, van het besluit wordt erkend:

- a. een certificaat als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onderdelen b en d, van de Regeling certificaten groen beroepsonderwijs of een diploma dat mede dat certificaat omvat en dat voldoet aan de op grond van artikelen 7.2.4 en 7.2.6 van de Wet educatie en beroepsonderwijs vastgestelde kwalificaties en beroepsvereisten;
- b. een certificaat wettelijke beroepsvereisten gezelschapsdieren Besluit houders van dieren als bedoeld in artikel 1, onderdeel f, van de Regeling certificaten groen beroepsonderwijs, zoals deze regeling luidde op 31 augustus 2016, of een diploma dat mede dat certificaat omvat en dat voldoet aan de op grond van artikelen 7.2.4 en 7.2.6 van de Wet educatie en beroepsonderwijs vastgestelde kwalificaties en beroepsvereisten;
- c. ten aanzien van de diergroepen hond en kat, overige zoogdieren en vogels, de verleende graad Master op het gebied van de diergeneeskunde voor een opleiding in het wetenschappelijke onderwijs door een universiteit dan wel de Open Universiteit waarop de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek betrekking heeft;
- d. ten aanzien van de diergroepen hond en kat, overige zoogdieren en vogels, het getuigschrift waaruit blijkt dat het afsluitend examen van de opleiding diergeneeskunde, bedoeld in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, met goed gevolg is afgelegd.

Aan dit artikel van de Regeling houders van dieren dient zoals hiervoor gesteld is dus vanaf 1 juli 2020 opvolging gegeven te worden door dierenhouders die niet aannemelijk kunnen maken dat zij niet bedrijfsmatig handelen en door tentoonstellingsorganisaties die op een of andere manier verkoopactiviteiten faciliteren. Die datum van 1 juli 2020 volgt uit artikel 6.5 lid 2, letter b van het Besluit houders van dieren.

Vanaf 1 juli 2020 dient op een tentoonstelling een persoon aanwezig te zijn die een erkend bewijs van vakbekwaamheid bezit. Hierbij moet men ervan uitgaan dat die persoon ook direct betrokken is bij de organisatie van de tentoonstelling. In de liefhebberij zijn dergelijke personen wel aangeduid als toezichthouder. Een gedelegeerde vanuit de bonden voldoet niet als toezichthouder omdat deze niet aanwezig is namens de organisator van de tentoonstelling.

Uit de praktijk blijkt dat verschillende personen die direct bij de organisatie van een tentoonstelling betrokken zijn, kunnen voldoen aan de eisen die aan de vakbekwaamheid worden gesteld. Dit zijn:

1. Iedere dierenarts kan als toezichthouder worden aangewezen want daarvoor geldt dan artikel 8.6a, letter c. Regeling houders van dieren, mits die namens de tentoonstellingsorganisatie erop toeziet dat aan alle van toepassing zijnde artikelen van het Besluit houders van dieren opvolging wordt gegeven.
2. In geval tentoonstellingen worden gehouden in tuincentra, waar konijnen, knaagdieren en vogels verkocht worden, dient ook bij die handel een persoon betrokken te zijn die beschikt over een

erkend bewijs van vakbekwaamheid voor onze diergroepen. Die persoon dient zich dan wel in praktische zin bezig te houden met of betrokken te worden bij de organisatie van de tentoonstelling en namens de tentoonstellingsorganisatie aanwezig te zijn.

3. De toezichthouder heeft door middel van een opleiding van een erkend opleiding instituut een erkend bewijs van vakbekwaamheid.
4. Personen uit de eigen vereniging die na een examen bij een van overheidswege goedgekeurd opleidingsinstituut het erkende bewijs van vakbekwaamheid hebben behaald.
5. Een dieren en/of vogelhandelaar, die tijdens de tentoonstelling dieren verkoopt, kan als toezichthouder (art 3.11 punt 4 besluit houders van dieren) fungeren. Echter ook daarvoor geldt dat die persoon ook aanwezig moet zijn ten behoeve van de tentoonstelling, markt of beurs en niet alleen voor de eigen handel of activiteiten.
6. Voor de kleindierliefhebberij zijn twee modules (richtingen) nodig: vogels (waar onze veren onder vallen) en "overige zoogdieren" (onze haren).

Opleidingen vakbekwaamheid.

Zoals voormeld is, verplicht het Besluit houders van dieren vanaf 2020 in sommige situaties een bewijs van vakbekwaamheid te hebben, specifiek voor diergroepen, waarmee bedrijfsmatige activiteiten worden verricht. Het bewijs van vakbekwaamheid kan worden behaald door middel van (deel)certificaten. Deze zijn er voor herpeten, honden en katten, overige zoogdieren, vissen of vogels. De opleiding omvat naast een theoretisch deel en een praktijkstage van tenminste 20 werkdagen.

Voor de kleindierliefhebberij dienen er voor het behalen van een erkend bewijs van vakbekwaamheid twee modules te worden gevolgd. Dit zijn de modules vogels(waartoe alle soorten pluimvee behoren) en overige dieren(o.a. alle soorten knaagdieren en konijnen). De erkende diploma's en certificaten betreffende het bewijs van vakbekwaamheid zijn vastgelegd door middel van de Regeling houders van dieren in artikel 8.6a. Centraal bij de erkenning van certificaten staan deelkwalificaties zoals:

1. Het voeren van gezelschapsdieren,
2. Het verzorgen van gezelschapsdieren,
3. Het begeleiden van de voortplanting van gezelschapsdieren,
4. Het nemen van hygiënemaatregelen.

Erkende instituten, waar erkende examens voor de verschillende modules en risicoklassen afgelegd worden en die beschikken over een Crebonummer:

- Aeres te Barneveld (contact: dhr Aad Rijs; a.rijs@aeres.nl),
- CITAVERDE Zone College te Oldenzaal (contact: dhr Jan Steverink),
- Huisdier Kennis Instituut (HKI) te Bunnik,
- CITAVERDA: www.citaverde.nl/bedrijfsopleiding/d72---overige-zoogdieren-bhvd-online-cursus---examen-/,
- Helicon te Den Bosch.

Tot slot

Voor een samenvatting wordt verwezen naar de eerste bladzijde.

Deze notitie is samengesteld door Franc Beekmans met input van:

- Commissie Dierenwelzijn & Wetgeving van KLN,
- Harry Arts, bestuurslid KLN Dierhouderij-aangelegenheden,
- Geert Boink, voorzitter SZH,
- Thom Laming, voorzitter NBS.